

Упркос оптимистичким прогнозама председника Србије Тадића и потпреседника владе Млађана Динкића из октобра 2008 године, по којима је светска економска криза шанса за Србију(?!), и по којима се криза неће одразити на српску привреду, пад прихода српског буџета је већ у јануару 2009, показао колико су то биле нереалне и бесмислене тврдње. Буџетски приходи су у јануару 2009. године били мањи чак за 21 % од планираних, или за око 137 милиона евра (према курсу динара Народне банке Србије од 2.2.2009). Посебно је била забрињавајућа чињеница да је такав пад буџетски прихода углавном био последица пада наплате пореза на добит предузећа [1](#). Ако овом податку додамо и онај о великом паду индустријске производње, биће јасно да се српска привреда већ у јануару 2009. нашла пред колапсом.

Као одговор на овако лоше стање у српској привреди, почетком 2009. године српска влада је објавила свој антикризни програм. Према изјавама потпреседника владе Млађана Динкића, предвиђено је око 1,3 милијарди евра за помоћ српској привреди и грађанима (према курсу динара Народне банке Србије од 20.2.2009).

За малу и сиромашну земљу као што је Србија ово је свакако велика сума, међутим, као и у неким ранијим случајевима (оспоравање продаје Нафтне индустрије Србије руском Гаспрому, најаве о „послу века“ између италијанског Фијата и фабрике аутомобила у Крагујевцу и најаву поделе 5 милиона такозваних бесплатних акција српским грађанима) показало се да Динкићеве тврдње нису засноване на реалним економским подацима, већ, пре свега, на политичким фразима и демагогији која као да је смишљена у седишту Међународног монетарног фонда у Вашингтону или у неком западном пропагандном центру.

Када се анализира овај толико најављивани и у српским медијима рекламирани владин антикризни програм, долази се да закључка да он, у суштини, вреди само око 84 милиона евра а не 1,3 милијарди евра као што то тврди потпреседник српске владе. Извесно је само да суму од 84 милиона евра улаже држава Србија. Остатак новца, о коме непрестано у јавности говоре представници власти, треба да обезбеди (али и не

мора), страни сектор, тачније западне банаке и западни повериоци. Дакле, неизвесно је да ли ће и када ће бити обезбеђен тај новац. То признају и представници западних банка. На пример, они наводе да кредити по антикризном програму треба да се одобравају са валутном клаузулом, дакле, према вредности евра а не динара. У том контексту, потпреседник Рајфазен банке Зоран Петровић критикује ту валутну клаузулу као веома ризичну због кретања курса динара, и закључује да је управо питање ризика кључни фактор за одобравање кредита. Дакле, он отворено сумња у могућност одржавања садашњег курса динара. Такође, потпреседник Рајфазен банке износи и да се у тој банци још нису одлучили да ли ће укинути учешће и депозите код одобравања кредита. Директор кредитног сектора Ерсте банке Бојан Врачевић је још отворенији. Он сматра да је у условима опште неликвидности нереално очекивати да банке одједном дају толике суме новца. Он истиче да ће банке морати селективно да дају кредитне, и то оним привредним секторима који доносе профит. Потпреседник Привредне коморе Србије Видосава Џагић сматра да ће кредити из антикризног програма зависити од могућности банака да обезбеде средстава за кредитирање и додаје: „Уочено је да су краткорочни кредити везани за валутну клаузулу, што ће ограничити број корисника, јер банке морају да раде процену девизног ризика, а шаље се и лоша порука да дугорочно не може да се обезбеди стабилност националне валуте“. [2](#)

Такође, прва мера која се предвиђа антикризни програмом владе је помагање предузећима да врате дугове или обезбеђивање њихове ликвидности. Влада је за ову сврху предвидела 21 милион евра из буџета. Те државне паре ће бити упућене банкама, које су у Србији, углавном у страном власништву. Према изјави Динкића уговор о реализацији антикризног програма је до 18. 2. 2009. потписало 15 банака, међу њима и највеће на српском финансијском тржишту, стране банке Интеза, Сосијете женерал, Уникредит, Ерсте, Хипо Алпе Адриа, Рајфазен, ЕФГ, КБЦ, ОТП.

Затим се предвиђа да те банке треба да обезбеде кредитне у вредности од 422 милиона евра српским привредницима по повољним каматама од 5,5%. На крају, српски привредници треба да врате те кредитне у кратком року од 12 месеци.

Прво питање које се поставља поводом овог плана и изјава представника западних банака у Србији је по ком критеријуму ће стране банке кредитирати српска предузећа? Ко ће их спречити да својој вољи помажу предузећа која имају најмање проблема, или за која је лобирао неки страни амбасадор? И коначно, ко ће их натерати да уопште дају кредитне српским предузећима?

Посебно је скандалозно што ће се кредитирати и трговачки монополи. На састанку код министра трговине Милосављевића одржаном 3. 2. 2009, коме су присуствовали између осталих представници компанија Делта, Меркатор и Метро обелодањено је да ће се помагати овим монополистима приликом њихове исплате добављачима, тачније трговачки монополисти ће моћи по двоструко повољнијим условима да дођу до јефтинејег капитала да би платили добављаче пре рокова за плаћање. [3](#) Дакле, уместо да помаже сиромашним слојевима српског друштва, фабрикама које се гасе једна за другом, држава ће помагати највећег српског монополисту и олиграха који је све богатији, власника компаније Делта, Милорада Мишковића који је чак најавио на 18 годишњици компаније Делта да ће промет ове компаније у 2009. години порастати за 36 %.

Друга мера која се предвиђа антикризним програмом је покретање домаће производње. За ову намену влада је предвидела минималних 54 милиона евра, а банке би требале да обезбеде додатних 125 милиона евра кредита који би се враћали у року од 3-5 година са каматом од 6 %.

Влада би гарантовала за одређени део ове суме. Ипак, не само да се ради о минималној суми за покретање производње, посебно када се упореди са губитком од око 300 милиона евра које ће једнострана примена Трговинског споразума са Европском унијом нанети српској привреди и буџету, већ поново нема никаквих критеријума и гаранција за давање кредита. Зато се поново може десити да кредите (ако их буде) или државне паре добије трговачки монополиста као што је компанија Делта. Дакле, уместо да је српска влада направила списак најзначајних и најугрожених фабрика, чија се производња не сме зауставити, као што је то урадила руска влада (списак од 300 најзначајних фабрика и завода [4](#)) она се определила за нејасне критеријуме који се лако могу злоупотребити од стране домаћих монополиста и западних банака. Такође, за разлику од руског премијера и председника који скоро сваки дан обилазе по неки завод или фабрику, српски премијер Цветковић скоро да је непознат широј јавности, он се и не меша у свој посао већ економију земље води Млађан Динкић, чија партија вероватно не би прешла цензус на следећим изборима. Али у у прозапној квази држави Србији је, нажалост, све могуће.

Трећа мера која је предвиђена антикризним програмом у потпуности показује суштину економског, политичког и националног понора у коме се налази Србија. Држава је предвидела 10, 5 милиона евра, које ће дати, опет углавном страним банкама да би оне наводно обезбедиле 211 милиона евра повољних кредита за повећање потрошње. Предвиђено је да се помаже куповина пољопривредне техника иако постоји минималана домаћа производња, слична је ситуација и у вези са помагањем куповине беле технике, такође кредитираће се и куповина намештаја и подних облога.

Посебно је скандалозно и несхватљиво што ће се помагати и куповина аутомобила Пунто, који производи италијанска фирма Фијат (у Србији се само склапају већ готови делови из Италије и фарбају се модели). Дистрибуцију ових возила у Србији не врши државна фабрика из Крагујевца, већ поново, олигарх Мишковић и његова компанија Делта. Дакле, профит од куповине Пунта ће делити италијанска фабрика Фијат и олигарх Мишковић, а радници фабрике аутомобила у Крагујевцу, где ће се склапати аутомобили ће бити плаћени из српског буџета. Тако се у суштини, српски антикризни програм свео на помагање западних фирми, страних банака на територији Србије и олигарха Мишковића на рачун српског буџета.

Четврта мера која се предвиђа антикризним програмом је узимање кредита од 480 милиона евра за помагање малих и средњих предузећа. Предвиђена је камата од 5,5%, али се не зна тачно када ће се узети тај кредит.

Антикризни програм показује и ко има фактичку моћ у Србији. Довољно је само погледати ко има највећу корист од овог програма. Западне банке које послују у Србији и олигарх Мишковић. У том контексту, Динкић више личи на неку врсту сателита који се креће између ова два центра моћи, а Тадић као неко ко не схвата шта се дешава или тачније, као неко ко се боји да схвати шта се дешава. У сваком случају, највећу штету од такозваног антикризног програма ће поново имати грађани Србије, који ће бити све сиромашнији, а држава Србија ће све дубље тонути у економску кризу.

1. Новости 18.2.2009.[[^](#)]
4.2.2009. [

[^](#)
]

2. Привредни преглед 23.2.2009.[[^](#)]
3. Блиц [

[
[^](#)
]

4. према руској државној телевизији Канал 1 од 22.2.2009.